

Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2003:14

Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen **rahoitusta selvittäneen työryhmä 2003:n** **muistio**

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Helsinki 2003

KUVAILULEHTI

Julkaisija Sosiaali- ja terveysministeriö		Julkaisun päivämäärä 4.4.2003	
Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Kansaneläke - ja sairausvakuutuksen rahoitusta selvittävä työryhmä 2003 Matti Toiviainen (pj) Heikki Peltola (siht.) Juha Rossi (siht.)		Julkaisun laji Työryhmämuistio	
		Toimeksiantaja Sosiaali- ja terveysministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 20.2.2003	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusta selvittäveen työryhmä 2003:n muistio			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Työryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotuksia kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusrakenteen selkeyttämisestä, rahoituksen tasapainottamisesta ja rahoituksen turvaamisesta pitkällä aikavälillä. Työryhmä on tarkastellut lähemmin neljää sairausvakuutuksen rahoitusvaihtoehtoa, joissa kaikissa sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu työtulovakuutukseen ja sairaanhoitovakuutukseen. Työryhmän näkemyksen mukaan yksi mahdollinen jatkovalmistelun vaihtoehto olisi seuraava: Työtulovakuutukseen kuuluvat päivärahamenot rahoitettaisiin siten, että valtio rahoittaisi vähimmäispäivärahat ja muista päivärahoista työnantajat 70 % ja vakuutetut 30 %. Päivärahamenojen kattamiseksi palkansaajilta ja yrittäjiltä perittäisiin uutta työtulovakuutusmaksua. Maksun suuruus olisi noin 0,75 % ja sitä perittäisiin ennakonpidätyksen alaisen palkkatulon ja yrittäjän työtulon perusteella. Työnantajan sairausvakuutusmaksu nousisi nykyisestä 1,60 %:sta noin 2,05 %:iin. Maksulla katettaisiin päivärahamenojen lisäksi myös myös työterveyshuollon kustannukset. Maksun korotus kompensoitaisiin alentamalla työnantajan kansaneläkemaksua vastaavasti. Sairaanhoitovakuutuksen menoista vakuutetut rahoittaisivat 90 % ja valtio 10 %. Kaikilta vakuutetuilta perittäisiin sairaanhoitovakuutusmaksua, joka korvasi nykyisen sairausvakuutusmaksun. Maksun suuruus olisi 2,35 % kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta. Vakuutettujen maksujen nousu kompensoitaisiin siirtymävaiheessa tarkistamalla vakuutettujen verotusperusteita siten, että veroaste ei nouse. Työnantajan kansaneläkemaksua tulisi alentaa asteittain sitä mukaa, kun siihen on taloudellisia mahdollisuuksia kansaneläkevakuutuksen rahoitusta vaarantamatta. Arvonlisäveron tilityksistä Kansaneläkelaitoksen rahastoihin luovuttaisiin. Samoin luovuttaisiin kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston välisistä rahastosiirroista. Sairausvakuutusrahaston nettorahoitusomaisuuden vähimmäismäärää nostettaisiin sellaiselle tasolle, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmius tulee turvatuksi. Laissa määriteltäisiin työtulovakuutuksen ja sairaanhoitovakuutuksen rahoitusosuudet eri rahoittajien kesken. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi vuosittain sairausvakuutuksen maksujen määrät Kansaneläkelaitoksen tekemän esityksen pohjalta.			
Avainsanat: (asiasanat) kansaneläkkeet, kansaneläkemaksut, rahoitus, sairausvakuutus, sosiaaliturvamaksut			
Muut tiedot Ensi painos; Internet: www.stm.fi			
Sarjan nimi ja numero Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2002:14		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1329-6
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta 10,15 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja STM:n julkaisumyynti, PL 536, 33101 Tampere puh. (03) 260 8158 ja (03) 260 8535 fax (03) 260 8150, sähköposti: julkaisumyynti@stm.vn.fi		Kustantaja Sosiaali- ja terveysministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare Social- och hälsovårdsministeriet, Finland		Utgivningsdatum 4.4.2003	
Författare (uppgifter om organet: namn, ordförande, sekreterare) Arbetsgrupp med uppgift att utreda finansieringen av folkpensions- och sjukförsäkringen 2003 Ordförande Matti Toivainen Sekreterare Heikki Peltola Sekreterare Juha Rossi		Typ av publikation Promemoria	
		Uppdragsgivare Social- och hälsovårdsministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 20.2.2003	
Publikation (även den finska titeln) Promemoria av arbetsgruppen med uppgift att utreda finansieringen av folkpensions- och sjukförsäkringen 2003 (Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusta selvittäneen työryhmä 2003:n muistio)			
Publikationens delar			
Referat Arbetsgruppen hade till uppgift att göra förslag till klarare finansieringsstruktur samt balanserad och tryggad finansiering på lång sikt beträffande folkpensions- och sjukförsäkringen. Arbetsgruppen har närmare granskat fyra finansieringsalternativ för sjukförsäkringen, i vilka finansieringen av sjukförsäkringen har indelats i arbetsinkomstförsäkring och sjukvårdsförsäkring. Enligt arbetsgruppen kunde ett eventuellt alternativ för fortsatt beredning vara följande: Dagpenningens utgifter som hör ihop med arbetsinkomstförsäkringen skulle finansieras genom att sta-ten finansierar minimidagpenningarna och arbetsgivarna 70 % och de försäkrade 30 % av de övriga dagpenningarna. För att kunna täcka dagpenningens utgifter skulle en ny försäkringspremie på arbets-inkomst uppbäras av löntagare och företagare. Avgiftens belopp skulle vara cirka 0,75 % och skulle uppbäras på basis av löneinkomst som förskottsinnehållning verkställs på och på basis av företagarens arbetsinkomst. Arbetsgivarens sjukförsäkringsavgift skulle stiga från det nuvarande 1,60 % till cirka 2,05 %. Utöver dagpenningens utgifter skulle avgiften också täcka kostnaderna för företagshälsovård. Den höjda avgiften skulle kompenseras genom en motsvarande sänkning av arbetsgivarens folkpensionsavgift. Av utgifterna för sjukvårdsförsäkringen skulle de försäkrade finansiera 90 % och staten 10 %. Av alla de försäkrade skulle en sjukvårdsförsäkringspremie uppbäras, som skulle ersätta den nuvarande sjukförsäkringspremien. Avgiftens storlek skulle vara 2,35 % av den inkomst som beskattas vid den kommunala beskattningen. Höjningen av de försäkrades premier skulle kompenseras i samband med övergångsfasen genom att grunderna för beskattningen av den försäkrade kontrolleras så att skattesat-sen inte stiger. Arbetsgivarens folkpensionsavgift borde sänkas gradvis då det är ekonomiska möjligt utan att äventyra finansieringen av folkpensionsförsäkringen. Redovisningen av mervärdeskatt till Folkpensionsanstal-tens skulle slopas. Därtill slopas också fondöverföringar mellan folkpensionsfonden och sjuk-försäkringsfonden. Minimum för sjukförsäkringsfondens nettofinansieringstillgångar höjs till en nivå som tryggar Folkpensionsanstaltens likviditet. Bestämmelser om arbetsinkomstförsäkringens och sjukvårdsförsäkringens finansieringsandelar mellan olika finansiärer skulle definieras enligt lag. Social- och hälsovårdsministeriet skulle årligen fastställa beloppen för sjukförsäkringens avgifter på basis av förslag av Folkpensionsanstalten.			
Nyckelord folkpensioner, folkpensionsavgifter, finansiering, sjukförsäkring, socialskyddsavgifter			
Övriga uppgifter Internet: www.stm.fi			
Seriens namn och nummer Social- och hälsovårdsministeriets promemorior 2003:14		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1329-6
Sidoantal 35	Språk finska	Pris 10,15€	Sekretessgrad offentlig
Distribution Social- och hälsovårdsministeriets publikationsförsäljning, Box 536, 33101 Tammerfors, Finland, tfn. +358 3 260 8535 och +358 3 260 8158, fax +358 3 260 8150, e-post julkaisumyynti@stm.vn.fi		Förlag Social- och hälsovårdsministeriet	

DOCUMENTATION PAGE

Publisher Ministry of Social Affairs and Health, Finland		Date 4 April 2003	
Authors Working Group on Financing National Pension Insurance and Health Insurance 2003 Matti Toiviainen, Chairman Heikki Peltola, Secretary Juha Rossi, Secretary		Type of publication Working Group Memorandum	
		Commissioned by Ministry of Social Affairs and Health	
		Date of appointing the organ 20 February 2003	
Title of publication Memorandum of the Working Group on Financing National Pension Insurance and Health Insurance 2003			
Parts of publication			
Summary The task of the Working Group was to put forward proposals for clarifying the structure of financing national pension and health insurance, to balance the financing and to safeguard the financing in the long term. The Working Group has looked more closely at four options to finance health insurance, in all of which the financing has been divided into earnings insurance and medical expenses insurance. According to the Working Group one possible option for the further work would be as follows: The expenditure on daily allowances under earnings insurance would be financed so that the state finances the minimum daily allowances and the employers finance 70 % and the insured 30 % of the rest of daily allowances. A new earnings insurance contribution would be collected from wage-earners and self-employed persons to finance the expenditure on daily allowances. The size of the contribution would be 0.75 %, and it would be collected on the basis of employees' earnings and self-employed persons' reported income subject to pay-as-you-earn tax. The employer's health insurance contribution would rise from the present 1.60 % to 2.05 %. The contribution would cover, apart from the expenditure on daily allowances, also the costs of occupational health care. The increase in the contribution would be compensated by reducing the employer's national pension contribution correspondingly. The insured would finance 90 % and the state 10 % of the expenditures on medical expenses insurance. A medical expenses insurance contribution, which would replace the present health insurance contribution, would be collected from all insured persons. The size of the contribution would be 2.35 % of the taxable income in municipal taxation. At the transition stage the increase in the insured persons' contributions would be compensated by adjusting the bases of taxation of the insured so that the tax rate will not increase. The employer's national pension contribution should be reduced gradually as the financial resources allow, without jeopardising the funding of national pension insurance. The accounting of value-added taxes to the funds of the Social Insurance Institution would be given up. Transfers of money between the national pension fund and the sickness insurance fund would be given up likewise. The minimum amount of the net current assets of the sickness insurance fund would be raised to a level safeguarding the liquidity of the Social Insurance Institution. The shares of financing earnings insurance and medical expenses insurance between different financiers should be defined in the law. The Ministry of Social Affairs and Health should annually confirm the amounts of health insurance contributions on the basis of a proposal made by the Social Insurance Institution.			
Key words financing, health insurance, national pensions, national pension contributions, social security contributions			
Other information www.stm.fi			
Title and number of series Working Group Memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2003:14		ISSN 1237-0606	ISBN 952-00-1329-6
Number of pages 35	Language Finnish	Price 10.15€	Publicity Public
Distributor/Orders Publications sale of the Ministry, P.O. Box 536, FIN- 33101 Tampere, Finland, tel. +358 3 260 8535 and +358 3 260 8158, e-mail julkaisumyynti@stm.vn.fi		Financier Ministry of Social Affairs and Health	

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 20.2.2003 Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusta selvittävän työryhmän. Työryhmän tavoitteena oli tehdä ehdotus kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusrakenteen selkeyttämisestä, rahoituksen tasapainottamisesta ja rahoituksen turvaamisesta pitkällä aikavälillä. Työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2003.

Työryhmän tuli tehdä ehdotuksia

- kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusperiaatteista ja rahoitusrakenteesta,
- sairausvakuutuksen tulojen ja menojen tasapainottamisesta vakuutusmaksuin ja tasapainottamiseen mahdollisesti liitettävistä veromuutoksista,
- periaatteista, joilla maksut muuttuvat menojen muuttuessa jakansaneläke- ja sairausvakuutuksen maksuvalmiuden turvaamisesta.

Työryhmän tuli ehdotuksia laatiessaan ottaa huomioon SOMERA –toimikunnan periaatelinjaukset sekä käyttää hyväkseen muita aiheeseen liittyviä tutkimuksia, selvityksiä ja työryhmäraportteja.

Työryhmä otti nimekseen Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusta selvittävä työryhmä 2003 (KESAR –työryhmä).

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen sosiaali- ja terveysministeriöstä. Jäseninä ovat olleet neuvotteleva virkamies Minna Liuttu sosiaali- ja terveysministeriöstä, neuvotteleva virkamies Heikki Palm sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen valtiovarainministeriöstä, finanssisihteeri Fransiska Pukander valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Erkki Meriläinen Kansaneläkelaitoksesta ja sijoituspäällikkö Tuula Korhonen Kansaneläkelaitoksesta. Työryhmän sihteereinä ovat toimineet johtava aktuaari Heikki Peltola Kansaneläkelaitoksesta ja vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Työryhmä on kuullut työnsä aikana seuraavia asiantuntijoita: sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:stä, lakimies Irma Pahlman Toimihenkilökeskusjärjestö STKK ry:stä, neuvottelupäällikkö Markku Lemmetty AKAVA ry:stä, johtaja Lasse Laatonen ja asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta sekä johtaja Markku Koponen ja sosiaalipoliittinen asiamies Vesa Rantahalvari Palvelutyönantajat ry:stä.

Saatuaan toimeksiantonsa mukaisen tehtävänsä suoritetuksi työryhmä jättää kunnioittavasti muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle.

Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 2003

Matti Toiviainen

Minna Liuttu

Heikki Palm

Pertti Tuhkanen

Fransiska Pukander

Erkki Meriläinen

Tuula Korhonen

Heikki Peltola

Juha Rossi

SISÄLLYSLUETTELO

1	TYÖRYHMÄN TOIMEKSIANTO.....	9
2	NYKYTILA.....	9
2.1	SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS	9
2.2	KANSANELÄKEVAKUUTUKSEN RAHOITUS	12
3	AIKAISEMMAT SELVITYKSET	14
4	SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUKSEN UUDISTAMISEN TOTEUTTAMISVAIHTOEHTOJA.....	16
4.1	TAVOITTEET	16
4.2	VAKUUTUSPERIAATTEEN VAHVISTAMINEN	16
4.3	TYÖNANTAJAN SAIRAUSVAKUUTUSMAKSULLA RAHOITETTAVAT ETUUDET	17
4.4	VALTION RAHOITTAMAT ETUUDET	18
4.5	VAKUUTETUN SAIRAUSVAKUUTUSMAKSULLA RAHOITETTAVAT ETUUDET.....	18
4.6	JAKO TYÖTULO- JA SAIRAAHOITOVAKUUTUKSEEN.....	18
4.7	ERÄITÄ RAHOITUSVAIHTOEHTOJA	19
4.8	MUITA VAIHTOEHTOJA	21
4.9	VAKUUTETTUIJEN MAKSUIJEN KOMPENSOINTI	21
5	KANSANELÄKEVAKUUTUKSEN RAHOITUKSEN UUDISTAMISEN TOTEUTTAMISVAIHTOEHTOJA.....	21
6	MAKSUIJEN MÄÄRÄÄMINEN JA MAKSUVALMIUDEN TURVAAMINEN	22
6.1	MAKSUIJEN MÄÄRÄÄMINEN	22
6.2	KANSANELÄKE- JA SAIRAUSVAKUUTUSRAHASTON MAKSUVALMIUDEN TURVAAMINEN.....	22
7	UUDISTUKSEN VOIMAANTULO	23
8	TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET	23
8.1	MAKSUIJEN VAHVISTAMINEN	25
8.2	RAHOITUSUUDISTUKSEN JATKOVALMISTELU	25

1 TYÖRYHMÄN TOIMEKSIANTO

Työryhmän tuli toimeksiantonsa mukaan tehdä ehdotus kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitusrakenteen selkeyttämisestä, rahoituksen tasapainottamisesta ja rahoituksen turvaamisesta pitkällä aikavälillä. Työryhmän tuli ehdotuksia laatiessaan ottaa huomioon SOMERA –toimikunnan periaatelinjaukset.

Työryhmän tuli saada työnsä päätökseen 31.3.2003 mennessä. Työryhmä on työssään tukeutunut olemassa oleviin selvityksiin, erityisesti SOMERA –toimikunnan taustaraportissa tehtyihin perusselvityksiin. Kansaneläkelaitos on tehnyt tarvittavat laskelmat työryhmän ratkaisuvaihtoehtoista.

Toimeksiannon mukaan työryhmän tehtäviin ei ole kuulunut ottaa kantaa kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen etuusmenoihin ja niiden kehitykseen. Sairausvakuutuksen etuusmenojen, erityisesti lääkekustannusten korvausten nopea kasvu on kuitenkin ollut osasyynä sairausvakuutuksen rahoituksen epätasapainoon.

2 NYKYTILA

2.1 Sairausvakuutuksen rahoitus

Sairausvakuutuksen menot rahoitetaan tällä hetkellä työnantajilta ja vakuutetuilta perittävillä sairausvakuutusmaksuilla, valtion osuuksilla vähimmäisetuuksista, arvonlisäverotuotoilla, vakuutuslaitosten maksamalla ns. täyskustannusvastuumaksulla, rahastosiirrolla kansaneläkevakuutuksesta ja valtion takuusuorituksella. Sairausvakuutusrahastosta katettavat etuusmenot ovat vuonna 2003 noin 2 950 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi sairausvakuutusrahastosta rahoitetaan 60 prosenttia Kansaneläkelaitoksen kaikista toimintakuluista, noin 200 miljoonaa euroa vuonna 2003.

Sairausvakuutuksen menoista katetaan tällä hetkellä noin kolmasosa työnantajilta ja noin kolmasosa vakuutetuilta perittävillä sairausvakuutusmaksuilla. 1990-luvun alkupuolella taloudellisen laman aikana vakuutettujen rahoitusosuutta lisättiin ja työnantajien maksuja alennettiin. Vakuutettujen rahoitusosuus nousi silloin yli 60 prosentin sairausvakuutuksen menoista.

Eläkkeensaajilta perittiin korotettua sairausvakuutusmaksua vuodesta 1993 vuoteen 2002. Vuosina 1991– 1998 vakuutettujen maksua korotettiin lisäksi siltä osin, kun vakuutetun kunnallisverotuksessa verotettava tulo ylitti 80 000 äyriä. Näiden maksunkorotusten poistamisen jälkeen vakuutettujen rahoitusosuus on alentunut lähes saman suuruiseksi kuin työnantajien rahoitusosuus. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,5 prosenttia verotettavasta ansiotulosta vuonna 2003 ja maksutuotto on noin 1 000 miljoonaa euroa vuodessa.

Työnantajilta perittävään sairausvakuutusmaksuun tehtiin 0,15 prosenttiyksikön suuruinen korotus vuonna 1995, millä rahoitettiin vanhempainpäiväraha-ajalta kertyneistä vuosilomista työnantajille maksettavia korvauksia. Sen jälkeen yksityisten työnantajien sairausvakuutusmaksu oli 1,6 prosenttia palkoista aina vuoteen 2003 saakka, jolloin maksua korotettiin 0,014 prosenttiyksiköllä työnantajan sosiaaliturvamaksun alueellisen maksukokeilun rahoittamiseksi.

Kuntatyönantajien sairausvakuutusmaksu alennettiin yksityisen sektorin maksun tasolle vuonna 1997. Vastaava alennus kirkkotyönantajien maksuun tehtiin vuonna 1999. Muita korkeampaa työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään edelleen valtiolta ja Ahvenanmaan maakunnalta. Näiden työnantajien maksu oli 2,85 prosenttia palkoista vuosina 1995 - 2002. Vuonna 2003 myös kaikkien julkisen alan työnantajien sairausvakuutusmaksua korotettiin 0,014 prosenttiyksiköllä. Vuonna 2003 työnantajien keskimääräinen sairausvakuutusmaksu on noin 1,7 prosenttia palkoista ja vuotuinen maksukertymä on noin 940 miljoonaa euroa.

Vuoteen 2002 työnantajan ja vakuutetun sairausvakuutusmaksun suuruudesta säädettiin käytännössä vuosittain väliaikaisilla, vuoden voimassa olleilla laeilla. Vuonna 2002 maksuista säädettiin pysyvällä lailla, jota on kuitenkin työnantajan sairausvakuutusmaksun osalta muutettu vuosina 2003 – 2005 voimassa olevalla väliaikaisella säännöksellä.

Vakuutuslaitokset ovat vuodesta 1993 lukien korvanneet julkisissa hoitolaitoksissa hoidettujen liikenne- ja työtapaturmapotilaiden sairaanhoitokustannuksia maksamalla Kansaneläkelaitokselle niin sanottua täyskustannusvastuun periaatteen mukaista maksua. Maksun suuruus on ollut kiinteä, vuodesta 1996 lukien 307 miljoonaa markkaa (51,6 miljoonaa euroa) vuodessa. Maksusta on säädetty vuosittain annetuilla budjettilaeilla. Maksu on tuloutettu sairausvakuutusrahastoon vuodesta 1999 lähtien. Tarkoituksena on, että Kansaneläkelaitokselle tuloutettavasta maksusta luovuttaisiin ja vakuutuslaitokset korvaisivat suoraan palvelun tuottajalle yksittäisen palvelun täydet kustannukset.

Valtion budjettimenojen pienentämiseksi tuloutettiin vuonna 1993 osa liikevaihtoveron tuotosta Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutus- ja kansaneläkerahastoon. Liikevaihtoveron ja sittemmin arvonlisäveron tulouttamista on sen jälkeen jatkettu vuosittain annetuilla budjettilaeilla. Vuosina 1995 – 2001 arvonlisäveron tuloutus oli 2 400 miljoonaa markkaa vuodessa. Vuonna 2002 Kansaneläkelaitokselle tuloutettava määrä nousi yhteensä 700 miljoonaan euroon ja vuonna 2003 yhteensä 1 000 miljoonaan euroon. Sairausvakuutusrahastoon arvonlisäveron tuotoista tilitettiin 200 miljoonaa euroa vuonna 2002 ja 300 miljoonaa euroa vuonna 2003.

Vuodesta 1995 alkaen on ollut mahdollista tasoittaa sairausvakuutus- ja kansaneläkerahaston välisiä rahoituseroja siirtämällä varoja ylijäämäisestä rahastosta alijäämääseen. Vuosina 1995 - 1997 siirtoa tapahtui sairausvakuutusrahastosta kansaneläkerahastoon, ja vuosina 1999 – 2001 siirrolla on katettu sairausvakuutusrahaston alijäämää. Rahastosiirot mahdollistava väliaikainen lainsäädäntö on voimassa vuoden 2003 loppuun.

Valtio on vuodesta 1999 vastannut vanhempainpäivärahojen vähimmäispäivärahoista aiheutuvista kustannuksista. Tämä valtion rahoitusosuus on noin 41 miljoonaa euroa vuonna 2003. Lisäksi valtio vastaa sairausvakuutuslain 59 §:n mukaan ns. takuusuorituksella siitä, että sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärä on kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista.

Valtio on vuodesta 1998 maksanut takuusuoritusta sairausvakuutusrahastoon. Valtion takuusuoritus ei ole kuitenkaan taannut sairausvakuutusrahaston kuukausittaista

maksuvalmiutta, minkä vuoksi valtio on viime vuosina maksanut takuusuorituksen ennakoita etupainotteisesti. Vuodesta 1999 lukien valtio on myös erityisellä maksuvalmiussuorituksella voinut taata sairausvakuutusrahaston samoin kuin kansaneläkerahaston maksuvalmiuden.

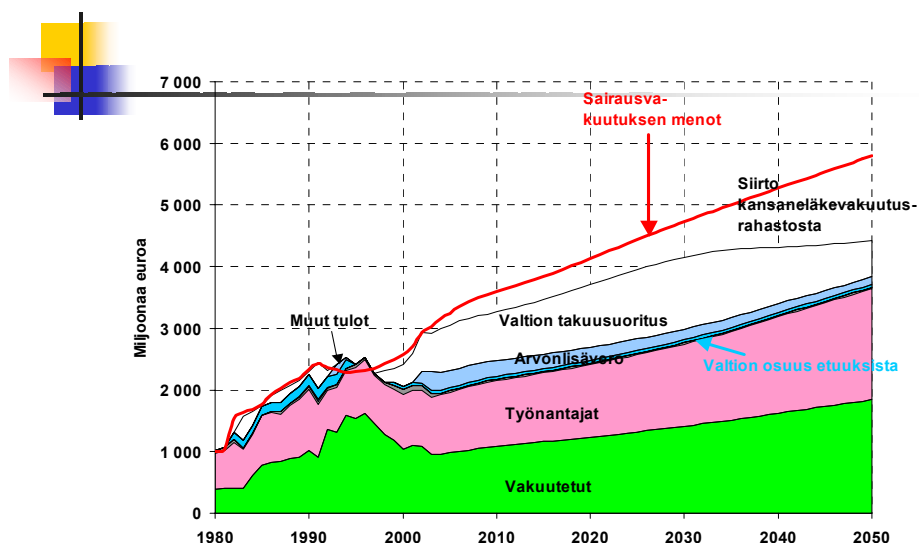
Vuonna 1999 valtion osuutta Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen alennettiin vähentämällä valtion kyseisen vuoden laskennallista takuusuoritusta 500 miljoonalla markalla. Lailla säädettiin, että Kansaneläkelaitos vastaa 500 miljoonan markan rahoittamisesta vuoden 2001 loppuun mennessä. Määräaikaa on jatkettu vuoden 2003 loppuun saakka.

Muita vähäisempiä rahaston tuottoeria ovat sairausvakuutusrahaston omaisuuden tuotto (arviolta 8,9 miljoonaa euroa vuonna 2003), EU-korvaukset (noin 5,1 miljoonaa euroa vuonna 2003) ja takautumissuoritukset (8,6 miljoonaa euroa vuonna 2003).

Valtion sairausvakuutusrahastoon maksamien takuusuoritusten määrä oli vuonna 2001 noin 2,8 miljardia markkaa ja vuonna 2002 noin 625 miljoonaa euroa. Vuonna 2003 valtion takuusuoritusten arvioidaan olevan 680 miljoonaa euroa, minkä lisäksi arvonlisäveron tuotoista tuloutetaan sairausvakuutusrahastoon 300 miljoonaa euroa. Ilman näitä valtion suorituksia sairausvakuutusrahaston menoista jäisi noin kolmasosa kattamatta.

Sairausvakuutuksen etuusmenot ovat viime vuosina nousseet yleistä kustannuskehitystä nopeammin. Erityisesti lääkemenot ovat uusien kalliiden lääkkeiden markkinoille tulon vuoksi kasvaneet voimakkaasti. Samanaikaisesti on vakuutettujen ja eläkkeensaajien sairausvakuutusmaksuja alennettu purkamalla niihin 1990 –luvun alkupuolella tehdyt korotukset. Nämä yhdessä ovat johtaneet sairausvakuutusrahaston kasvavaan alijäämään, jota on katettu valtion takuusuorituksilla. Kansaneläkelaitos on arvioinut, että jos vakuutusmaksuperusteet ja arvonlisäveron tuloutukset säilyvät ennallaan, pelkästään valtion takuusuorituksen tarve olisi vuonna 2007 jo noin 1 280 miljoonaa euroa eli lähes 36 prosenttia arvioiduista etuusmenoista.

Kuvio 1. Sairausvakuutuksen vakuutustekninen tulos 1980 – 2050 vuoden 2002 rahana

Lähde: Aktuaariraportti Kelan hoitama sosiaaliturva 2002-2050

Sairausvakuutuksen rahoitus on perustunut merkittävältä osin vuosittain annetuilla budjettilaeilla tai väliaikaisilla laella tehtyihin rahoitusratkaisuihin (maksujen muutokset, arvonlisäveron tuotto, maksut tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta, siirrot rahastojen välillä, 500 miljoonan markan säästö takuusuorituksessa) ja valtion takuusuoritukseen. Eduskunta on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, että sairausvakuutuksen samoin kuin kansaneläkevakuutuksen rahoitus ja maksuvalmius tulisi saattaa pysyvästi vakaalle pohjalle. Nykyinen sairausvakuutuksen rahoitusrakenne on myös monimutkainen. Etuusmenojen muutokset eivät vakuutusperiaatteen mukaisesti vaikuta suoraan vakuutusmaksujen tasoon, mikä voi osaltaan edesauttaa etuusmenojen nopeaa kasvua.

2.2 Kansaneläkevakuutuksen rahoitus

Kansaneläkevakuutuksen menot rahoitetaan tällä hetkellä työnantajan kansaneläkemaksulla, valtion osuusin etuusmenoista ja nimellisesti vakiomääräisellä summalla arvonlisäveron tuotosta. Vuoteen 1996 saakka myös vakuutetut ja kunnat osallistuivat kansaneläkkeiden rahoitukseen. Viimeisin osa kuntien rahoituksesta, osuus eläkkeensaajien asumistukien rahoituksesta, siirtyi valtion vastattavaksi vuonna 1997.

Kansaneläkerahaston etuusmenot ovat vuonna 2003 noin 2 900 miljoonaa euroa. Myös 40 prosenttia Kansaneläkelaitoksen kaikista toimintakuluista rahoitetaan kansaneläkerahastosta. Vuonna 2003 kansaneläkerahastosta rahoitettavien toimintakulujen määräksi arvioidaan noin 135 miljoonaa euroa, joista noin 16 miljoonaa euroa voidaan kattaa rahaston omaisuuden tuotoilla.

Valtio vastaa 29 prosentin osuudella kansaneläkkeiden kustannuksista sekä rahoittaa kokonaan seuraavat kansaneläkerahastoon kuuluvat etuudet: eläkkeensaajien asumistuet ja hoitotuet, lapsen hoitotuet, vammaistuet, perhe-eläkkeet sekä rintamasotilasetuudet.

Arvonlisäveron tuotoista kansaneläkerahastoon tilitetty rahamäärämäärä oli 2 400 miljoonaa markkaa vuodessa vuosina 1995 – 2001. Vuoden 2002 talousarviossa sitä korotettiin 500 miljoonaan euroon ja vuonna 2003 700 miljoonaan euroon. Lisäksi valtio vastaa takuusuorituksella siitä, että kansaneläkerahaston varat eivät vuoden lopussa alita kansaneläkelaissa säädettyä vähimmäismäärää, mikä on neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista.

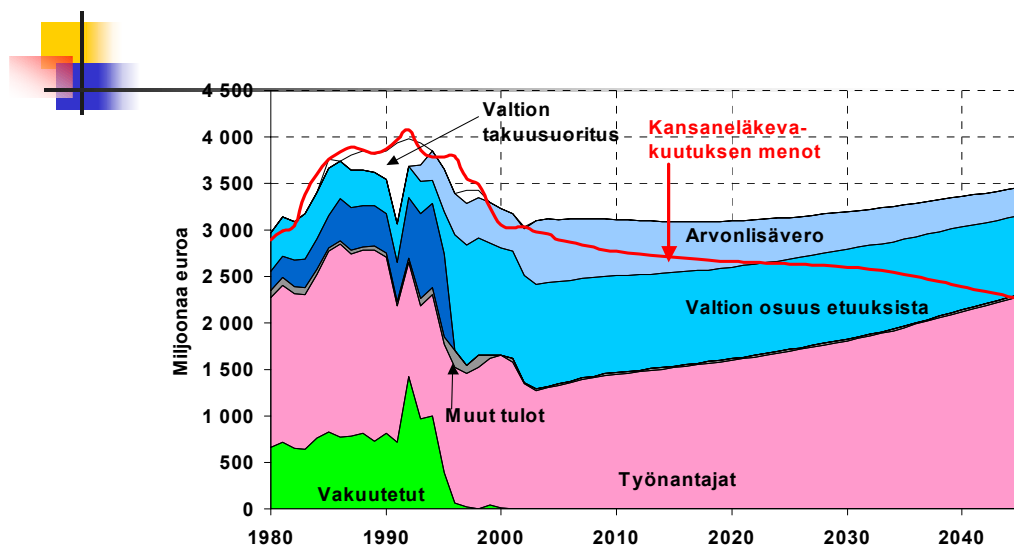
Työnantajailta perittäviä kansaneläkemaksuja on porrastettu siten, että maksut ovat olleet eri suuruiset yksityisillä työnantajilla ja julkisen sektorin työnantajilla. Yksityisen sektorin sisällä työnantajien kansaneläkemaksu on lisäksi porrastettu palkkojen ja poistojen mukaan kolmeen maksuluokkaan. Työnantajan kansaneläkemaksu on tällä hetkellä 1,35 – 4,45 prosenttia palkoista yksityisellä sektorilla, 3,95 prosenttia palkoista valtiolla ja Ahvenanmaan maakunnalla sekä 2,40 prosenttia kunnilla, kuntayhtymillä ja kunnallisilla liikelaitoksilla samoin kuin kirkkotyönantajilla. Keskimääräinen maksu on 2,32 prosenttia palkoista. Työnantajien osuus kansaneläkevakuutuksen rahoituksesta oli vuonna 2002 noin 45 prosenttia.

Vuoden 1996 alusta kansaneläkkeen pohjaosasta tehtiin eläkevähenteinen. Samassa yhteydessä vakuutetun kansaneläkemaksun perimisestä luovuttiin. Vuoden 1996 kansaneläkeuudistuksen seurauksena kansaneläkevakuutuksen etuusmenot ovat vuodesta 1996 laskeneet vuoteen 2001 saakka, jolloin kansaneläkkeisiin tehtiin 73 markan suuruinen tasokorotus.

Kansaneläkerahastoon kertyi vuosina 1999 - 2001 rahoitusylijäämää, mistä rahaston neljän prosentin vähimmäismäärän ylittävä osa siirrettiin sairausvakuutusrahastoon sairausvakuutusmenojen katteeksi. Rahaston ylijäämä on mahdollistanut myös työnantajilta perittävän kansaneläkemaksun alentamisen. Kansaneläkemaksua on työllisyyden edistämiseksi alennettu 2000 -luvulla heinäkuussa 2000 (yksityisten työnantajien alinta maksua 0,40 prosenttiyksikköä) ja maaliskuussa 2002 (yksityisten työnantajien sekä kuntatyönantajien maksua 0,45 – 0,75 prosenttiyksikköä).

Vuonna 2002 kansaneläkerahastokin aleni vähimmäistasolle, ja sinne tarvittiin 24 miljoonaa euroa valtion takuusuoritusta. Vuodesta 2003 lähtien muodostuu jälleen ylijäämää ja vuonna 2007 vuosittaiseksi rahoitusylijäämäksi arvioidaan noin 240 miljoonaa euroa. Kansaneläkevakuutuksen etuusmenojen arvioidaan pienenevän verrattain voimakkaasti 2010-luvun alkupuolelle saakka. Sen jälkeen etuusmenojen pienenemisen arvioidaan hidastuvan suurten ikäluokkien tullessa eläkeikään. Menojen pienenemisen arvioidaan kiihtyvän jälleen 2030-luvun alkupuolella. (Kuvio 2).

Kuvio 2. Kansaneläkevakuutuksien vakuutustekninen tulos 1980 – 2050 vuoden 2002 rahana

Lähde: Aktuaariraportti Kelan hoitama sosiaaliturva 2002-2050

Kansaneläkevakuutuksen rahoituksessa on samat rakenteelliset ongelmat kuin sairausvakuutuksen rahoituksessa. Rahoitus ei perustu kaikilta osin pysyvään lainsäädäntöön eikä rahoitusjärjestelmä takuusuoritusten, rahastosiirtojen ja arvonlisäverotilitysten vuoksi ole selkeä eikä läpinäkyvä.

3 AIKAISEMMAT SELVITYKSET

Sosiaalivakuutuksen rahoitusta on selvitelty 1970- ja 1980-luvuilla useissa toimikunnissa, työryhmissä ja tutkimuksissa. Näiden selvitysten päätarkoituksena on yleensä ollut selvittää tapoja korvata työnantajan palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja muulla perusteella kannettavilla rahoitustavoilla tai niiden porrastamista työllisyyden edistämiseksi. Selvityksissä on muun muassa pyritty löytämään rahoitustapoja, joissa työnantajien maksut voimassa olevaa kansaneläkemaksun porrastusta paremmin kohdentuisivat pääomavaltaisille aloille tai määräytyisivät yrityksen liikevaihdon perusteella.

Selvitysten perusteella työnantajan kansaneläkemaksu porrastettiin vuonna 1973 poistojen määrän ja palkkojen ja poistojen suhteen perusteella. Tämän järjestelmän mukainen porrastus on 1990-luvun alussa toteutettua väliaikaista maksunalennusta lukuun ottamatta ollut voimassa yksityisten työnantajien kansaneläkemaksussa.

Vuonna 1993 **selvitysmies ylijohdaja Tarmo Pukkila** sai tehtäväkseen selvittää mahdollisuudet työnantajien sosiaalivakuutusmaksujen kehittämiseksi siten, että pienten ja työvaltaisten yritysten työllistämismahdollisuudet paranevat ja esittää näkemykseensä muistakin mahdollisista toimenpiteistä, jotka osoittautuvat työllisyyttä edistäviksi.

Selvitysmies ehdotti, että sosiaalivakuutuksen rahoitusta tulisi uudistaa pysyvästi siten, että työnantajan palkkasidonnaisessa maksussa luovuttaisiin kokonaan ei-ansiosidonnaisten etuuksien rahoittamisesta. Ainoastaan ansiosidonnaiset etuudet rahoitettaisiin palkkaperusteisesti ja perusturva rahoitettaisiin verovaroilla. Tämä tarkoittaisi sitä, että luovuttaisiin kokonaan työnantajan palkkaperusteisesta kansaneläkemaksusta ja siitä osasta sairausvakuutusmaksua, joka liittyy pelkästään vähimmäispäivärahoihin ja sairaanhoitokorvauksiin. Tähän tavoitteeseen selvitysmies ehdotti edettäväksi kolmessa vaiheessa (Työryhmämuistio 1993:28: Työnantajan sosiaalivakuutusmaksujen kehittäminen. Selvitysmiesraportti. STM).

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti **työnantajamaksun alentamista ja porrastamista selvittävän työryhmän** vuonna 1999. Työryhmän tuli tehdä yhteenveto työnantajamaksujen alentamista ja porrastamista koskevista selvityksistä ja arvioida niiden perusteella hallitusohjelmassa tarkoitettujen maksujen alennusten sekä työnantajien kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen porrastamisen mahdollisuuksia ja tapoja.

Työryhmä katsoi, että tarkoituksenmukaisin tapa toteuttaa työnantajamaksun alennus tällä hetkellä on alentaa työnantajan kansaneläkemaksua nykyisen porrastuksen puitteissa. Työryhmä totesi, että sosiaalivakuutuksen rahoituksessa tulisi johdonmukaisesti pyrkiä vakuutusperiaatteen toteuttamiseen. Tätä tavoitetta tukisi työnantajan työn tekemiseen liittymättömien maksujen poistaminen. Tällaisia maksuja ovat työnantajan kansaneläkemaksu ja osa työnantajan sairausvakuutusmaksua. Näin ollen tavoitteena tulisi olla näiden maksujen asteittainen poistaminen taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti vuonna 2000 toimikunnan selvittämään sosiaalimenojen kehitystä ja sosiaaliturvan rahoituksen turvaamista pitkällä aikavälillä (**SOMERA -toimikunta**). Toimikunta linjasi mietinnössään (Komiteamietintö 2002:4) periaatteet, joilla parannetaan rahoituksen selkeyttä, läpinäkyvyyttä ja kannustavuutta.

Toimikunnan mukaan toimeentuloturvaa selkeytetään siten, että asumisperusteinen vähimmäisturva rahoitetaan veroilla, pakollinen ansioturva työnantajan ja työntekijän lakisääteisillä maksuilla ja täydentävä yksilöllinen turva vapaaehtoisin maksuin. Rahoituksen ja etuuksien välisen kytkennän läpinäkyvyyden parantaminen vähentää verotuksen kielteisiä käyttäytymisvaikutuksia, kun sosiaalivakuutusmaksut koetaan pikemminkin vakuutussäästämisenä kuin veroina. Ansioturvan ja maksujen yhteyttä on voimistettava ja pitkäaikaisen turvan määräytymisessä on otettava huomioon myös ansainta-aika. Sosiaaliturvan ja sen rahoituksen on osaltaan tuettava työllistämistä, työntekoa ja työllistymistä palkansaajana tai yrittäjänä ja kannustettava kansalaisia omaehtoiseen ponnisteluun hyvinvointinsa edistämiseksi.

Toimikunnan mukaan vakuutusperiaatteen noudattaminen edellyttää työnantajan työn tekemiseen liittymättömien maksujen asteittaista poistamista. Rahoitusjärjestelyjä suunniteltaessa on kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen rahoitusta tarkasteltava kokonaisuutena siten, että niiden rahoitus turvataan vakaalla ja pitkäjänteisellä tavalla. Sairausvakuutuksen rahoitusta on selvennettävä jakamalla se ansiotulo- ja sairaanhoitovakuutukseen. Ensin mainittu voi nojautua työnantajan ja työntekijän maksuihin. Sairaanhoitovakuutuksen rahoituspohja on laajempi, koska se

koskee koko väestöä. Toimikunnan taustaraportissa on tarkasteltu työtulo- ja sairaanhoitovakuutuksen erilaisia rahoitusvaihtoehtoja.

Kansaneläkelaitos laatii lakisääteisesti sosiaali- ja terveysministeriölle vuosittain arviot valtion seuraavana vuonna vastattavista osuuksista Kansaneläkelaitoksen hoitaman sosiaaliturvan kustannuksiin. Sen lisäksi raportissa esitetään kokonaisarvio Kansaneläkelaitoksen hoitaman sosiaaliturvan menojen ja rahoituksen kehityksestä kolmen lähivuoden aikana. Lisäksi Kansaneläkelaitos on julkaissut aktuaariraportteja Kansaneläkelaitoksen hoitaman sosiaaliturvan pitkän aikavälin kehityksestä vuoteen 2050, viimeksi vuosina 1999 ja 2002. Näissä raporteissa ei ole tarkasteltu vaihtoehtoisia mahdollisuuksia rahoituksen tasapainottamiseksi.

4 SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUKSEN UUDISTAMISEN TOTEUTTAMISVAIHTOEHTOJA

4.1 Tavoitteet

Sairausvakuutuksen ongelmaksi on muodostunut rahoituksen epätasapaino. Sekä työnantajien että vakuutettujen sairausvakuutusmaksuja on alennettu samaan aikaan, kun etuusmenot ovat kasvaneet yleistä kustannus- ja ansiotasokehitystä nopeammin. Tämän seurauksena valtio on joutunut osallistumaan takuusuorituksella yhä enemmän sairausvakuutuksen rahoitukseen. Tällä hetkellä vakuutetut, työnantajat ja valtio osallistuvat kukin noin kolmanneksen osuudella sairausvakuutuksen rahoitukseen.

Tavoitteena on palauttaa sairausvakuutuksen rahoituksen tasapaino ja vahvistaa vakuutusperiaatetta sairausvakuutusetuuksien rahoituksessa. Samalla pyritään myös selkeyttämään Kansaneläkelaitoksen rahoitusta ja vähentämään sen riippuvuutta vuosittain tehtävistä budjettipäätöksistä. Yhtenä tavoitteena on selvittää, voitaisiinko arvonlisäverotilityksestä luopua. Tavoitteena on myös turvata sairausvakuutusrahaston maksuvalmius pysyvillä rahoitusratkaisulla niin, että voidaan luopua vuosittaisista rahastojen välisistä varojen siirroista sekä mahdollisuuksien mukaan myös valtion takuusuorituksista ja maksuvalmiussuorituksista. Vakuutusperiaatteen vahvistamista perustelee se, että sairausvakuutuksen menojen muutoksen heijastuminen suoraan vakuutusmaksujen tasoon johtaa pidemmällä aikavälillä vakaampaan menojen ja maksujen kehitykseen.

Työryhmä on lähtenyt tarkastelussaan siitä, ettei rahoituksen uudistus voimaantulovaiheessa muuttaisi eri rahoitusosapuolten rahoitusosuuksia eikä johtaisi muutoksiin tulonjaossa. Vaihtoehtoja tarkasteltaessa on toimeksiannon mukaisesti lähdetty SOMERA –toimikunnan esittämistä linjauksista.

4.2 Vakuutusperiaatteen vahvistaminen

Vakuutusperiaatteen vahvistamisella sairausvakuutuksessa tarkoitetaan sitä, että maksujen ja etuuksien välillä olisi nykyistä tiiviimpi yhteys. Ansioon perustuvat päivärahaetuudet rahoitettaisiin vakuutetuilta ja työnantajilta perittävillä palkkaperusteisilla vakuutusmaksuilla. Maksujen ja etuuksien välistä yhteyttä vahvistettaisiin myös ansioihin perustumattomissa sairausvakuutusetuuksissa. Niissä maksun perusteena olisivat palkkatulojen lisäksi myös muut verotettavat ansiotulot.

Vakuutusmaksujen määräytyessä vakuutusperiaatteen mukaisesti maksujen tarkistamistarve selvitettäisiin vuosittain. Tällöin olisi tarkoituksenmukaista, että vakuutusmaksujen suuruudesta ei tarvitsisi säätää vuosittain lailla, vaan niistä voitaisiin päättää lakia alemmanasteisella tasolla. Tämä edellyttäisi, että maksujen yksityiskohtaiset määräytymis- ja tarkistamisperusteet kirjattaisiin lakiin. Laissa tulisi määritellä, mitkä etuusmenot rahoitetaan työnantajan ja mitkä vakuutetun sairausvakuutusmaksuilla ja mikä on valtion rahoitusosuus.

Lisätyllä vakuutusmaksurahoituksella korvattaisiin arvonlisäveron tuotosta vuosittain Kansaneläkelaitokselle tuloutettu osuus ja valtion takuusuorituksilla ja rahastosiirroilla rahoitettu osuus. Vakuutusperiaatteen vahvistaminen pienentäisi siten sairausvakuutuksen rahoituksen riippuvuutta valtion talousarviosta. Jos esimerkiksi lääkekustannusten korvaukset rahoitettaisiin kokonaan vakuutusmaksuin, korvausperusteisiin tehtävät muutokset heijastuisivat vakuutusmaksujen tasoon. Maksujen ennakkoinnin helpottamiseksi ja niiden vuoden alusta tapahtuvan tarkistamisen vuoksi etuusperusteita koskevat lakimuutokset tulisi kuitenkin edelleen pyrkiä saattamaan voimaan vuoden alusta.

Aikaisempien sosiaalipoliittisten uudistusten yhteydessä julkiselle sektorille on tullut lisää verotuloja. Tämä on tasapainotettu korottamalla näiden julkisen sektorin veronsaajien sairausvakuutusmaksuja. Myöhemmin on muun muassa työllistämisen edistämiseksi alennettu kuntatyönantajien ja myös kirkkotyönantajien sairausvakuutusmaksua. Tällaisten historiallisten syiden takia valtiolta ja Ahvenanmaan maakunnalta perittävä työnantajan sairausvakuutusmaksu on lähes kaksinkertainen muiden työnantajien sairausvakuutusmaksuun verrattuna. Sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksen yhteydessä tämä perusteeton ero voitaisiin poistaa. Olisiko valtiotyönantajan sairausvakuutusmaksun alentamisella vaikutusta valtion talousarvion loppusummaan riippuu siitä, miksi valtion rahoitusosuus sairausvakuutuksen rahoituksesta muodostuu.

Vakuutusperiaatteen mukaisesti ei olisi enää mahdollista tehdä muutoksia työnantajilta tai vakuutetuilta perittäviin maksuihin muiden kuin pelkästään sairausvakuutuksen rahoitukseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Maksujen porrastaminen alueellisilla perusteilla tai jollain muulla vastaavalla tavalla on vakuutusperiaatteelle vierasta.

4.3 Työnantajan sairausvakuutusmaksulla rahoitettavat etuudet

Vakuutusperusteisessa mallissa työnantajan sairausvakuutusmaksulla rahoitettavia eriä voisivat olla päivärahamenot, työssä olevien kuntoutuksesta aiheutuvat menot ja työterveyshuollon korvauksista aiheutuvat menot. Voimassa olevassa sairausvakuutuslaissa työnantajan maksun nimenä onkin työnantajan sairausvakuutus- ja työterveyshuoltomaksu, vaikka tällä nimellä maksua ei ole käytännössä koskaan peritty. Lisäksi työnantajan maksulla rahoitettaisiin korvaukset, joita Kansaneläkelaitos maksaa työnantajille vanhempainpäiväraha-ajalta kertyneiden vuosilomien perusteella.

Edellä esitetyn lisäksi työnantajat voisivat rahoittaa osuuden sairausvakuutuksen toimintakuluista, joista ensin vähennettäisiin sairausvakuutusrahaston omaisuudesta kertyvät tuotot. Lisäksi työnantajien rahoitettaviksi voisi kuulua Kansaneläkelaitoksen

rahoittama osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisista korvauksista (Mata-korvaukset), erityisesti päivärahaosuus.

4.4 Valtion rahoittamat etuudet

Valtio korvaisi päivärahoista vähimmäispäivärahojen osuuden. Samoin valtio rahoittaisi EU-maihin maksettavat ulkomailta saatujen sairaanhoitoetuuksien korvaukset siltä osin kuin niitä ei voida kattaa ulkomailta Suomeen maksettavilla EU-korvauksilla. Valtio voisi osallistua myös sairaanhoitovakuutuksen menojen kattamiseen siltä osin, kuin sairaanhoitoetuuksia saavat eivät tulojen puuttumisen tai vähäisyyden vuoksi osallistu menojen kattamiseen maksamalla vakuutetun sairausvakuutusmaksua. Karkeasti arvioiden valtion rahoitusosuudeksi sairaanhoitovakuutuksen menoista muodostuisi tällöin noin 10 prosenttia. Valtio voisi osallistua myös Mata-korvausten ja Kansaneläkelaitoksen toimintakustannusten rahoittamiseen.

4.5 Vakuutetun sairausvakuutusmaksulla rahoitettavat etuudet

Vakuutetuilta perittävillä maksuilla rahoitettaisiin loput etuusmenot, joista olisi ensin vähennetty Kelalle takautumissuorituksina kertyvät tulot. Vakuutettujen rahoittamia etuusmenoja voisivat olla lääkekorvausmenot kokonaan tai osittain, korvaukset lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista, tutkimuksen ja hoidon kustannuksista maksettavat korvaukset, matkakustannusten korvaukset, kuntoutusmenot vähennettynä työnantajan osuudella kuntoutusmenoista, osa sairaus- ja vanhempainpäivärahoista sekä ns. muut etuudet. Lisäksi vakuutetut voisivat osallistua Mata-korvausten ja Kansaneläkelaitoksen toimintamenojen rahoitukseen.

4.6 Jako työtulo- ja sairaanhoitovakuutukseen

SOMERA-toimikunnan ehdotusten mukaan sairausvakuutuksen rahoitusta olisi selvennettävä jakamalla se ansiotulo- ja sairaanhoitovakuutukseen. Ansiotulovakuutus (jatkossa työtulovakuutus) rahoitettaisiin vakuutusperiaatteen mukaisesti työnantajan ja työntekijän palkkaperusteisin maksuin. Sairaanhoitovakuutus koskisi koko väestöä, jolloin sen rahoituspohja voisi SOMERA –toimikunnan mukaan olla laajempi. Tämä merkitsisi sitä, että myös eläkkeensaajat ja sosiaalietuksia saavat osallistuisivat sairaanhoitokustannusten rahoitukseen.

Sairausvakuutuksen työtulo-osaan kuuluisivat työtulojen perusteella määräytyvät etuudet eli sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat ja kuntoutusrahat. Jotta nykyiset rahoitusosuudet eivät muuttuisi, olisi luontevaa, että työnantajien sairausvakuutusmaksun nykyinen tuotto käytettäisiin kokonaan työtulovakuutuksen rahoitukseen. Työnantajan sairausvakuutusmaksu voitaisiin periä nykyisten maksuperusteiden mukaisesti.

Maksujen perimisen kannalta yksinkertaisinta olisi tehdä jako työtulo- ja sairaanhoitovakuutusmaksuun siten, että työnantajilta perittäisiin työtulovakuutusmaksua ja vakuutetuilta sairaanhoitovakuutusmaksua. Tällöin ei jouduttaisi vakuutetuille ottamaan käyttöön uutta maksuperustetta. Samalla jouduttaisiin kuitenkin tinkimään vakuutusperiaatteesta. Tämän periaatteen mukaan olisi perusteltua, että myös päivärahoihin oikeutetut työntekijät ja yrittäjät osallistuisivat itse päivärahaetuuksien rahoittamiseen. Rahoituksen neutraalisuus puoltaisi sitä, että yrittäjät maksaisivat myös työnantajien osuutta vastaavan sairausvakuutusmaksun.

Vakuutusperiaate siis toteutuisi parhaiten, mikäli työtulovakuutusmaksua perittäisiin myös vakuutetuilta. Työntekijöiltä perittävä työtulovakuutusmaksu olisi uusi maksu, jolle maksuperuste tulisi määritellä erikseen. Nykyjärjestelmässä yleisesti verovelvollisten vakuutettujen sairausvakuutusmaksun maksuperusteena on kunnallisverotuksessa verotettava ansiotulo, yrittäjillä vahvistettu työtulo. Mikäli palkansaajien maksua määrättäessä lähdettäisiin edelleen verotettavista ansiotuloista, ne pitäisi jatkossa jakaa erikseen määriteltävään palkkatuloon, yrittäjätuloon ja muuhun ansiotuloon. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun työtulo-osuus määräytyisi työtulon (palkansaajilla verotettavan palkkatulon ja yrittäjillä eläkevakuutuksessa vahvistetun työtulon) perusteella ja sairaanhoito-osuus verotettavan ansiotulon perusteella. Jotta ei tarvitsisi luoda verotuksen yhteyteen työtulovakuutusmaksun perusteeksi uutta käsitettä eli kunnallisverotuksessa verotettavaa palkkatuloa, palkansaajilta perittävä työtulovakuutusmaksu voitaisiin määrätä esimerkiksi samalla perusteella kuin työnantajan sairausvakuutusmaksu eli ennakonpidätyksen alaisen palkan perusteella. Työnantaja perisi palkanmaksun yhteydessä vakuutetun työtulovakuutusmaksun vastaavasti kuin työnantaja tällä hetkellä perii työntekijäin eläkemaksun. Maksu olisi lopullinen ja se olisi palkansaajan verotuksessa vähennyskelpoinen kuten eläkemaksukin.

Yrittäjä maksaisi työtulovakuutusmaksun eläkevakuutuksessa vahvistetun työtulonsa perusteella, mikä on myös hänen sairaanhoitovakuutusmaksunsa ja päivärahojensa määräytymisen perusteena. Eriksien olisi selvitettävä, kuinka veron ennakonpidätyksestä erillisen maksun suorittaminen tapahtuisi.

Eriksien pitäisi myös selvittää niitä ongelmia, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksun maksupohjan käyttäminen vakuutetun työtulovakuutusmaksun perusteena toisi. Esimerkiksi peritäänkö työtulovakuutusmaksua, kun työnantajan sairausvakuutusmaksusta on vapautettu (kotitalouksien maksamat vuodessa enintään 1500 euroon nousevat palkat, alueellisin perustein vapautetut työnantajat) tai kun vakuutetun sairausvakuutusmaksusta on tällä hetkellä vapautettu (ulkomailta tulevat asiantuntijat). Ongelmia voi syntyä myös rajanvedosta ennakonpidätyksen alaisen palkan ja yrittäjätulon välillä (urheilijat, ennakonpidätyksen alainen työkorvaus).

Erilaisen maksupohjan ja maksumenettelyn vuoksi vakuutetun työtulovakuutusmaksua ja vakuutetun sairaanhoitovakuutusmaksua ei voitaisi maksuja perittäessä yhdistää yhdeksi vakuutetun sairausvakuutusmaksuksi vastaavasti kuin työnantajan sosiaaliturvamaksu nykyisin määrätään työnantajan kansaneläkemaksun ja työnantajan sairausvakuutusmaksun yhteismäärän perusteella.

4.7 Eräitä rahoitusvaihtoehtoja

Työryhmässä on laadittu esimerkkilaskelmat neljästä erilaisesta sairausvakuutuksen rahoitusvaihtoehdosta. Kaikissa rahoitusvaihtoehdoissa on ollut yhteisenä lähtökohtana, että valtio rahoittaa sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahat ja EU-korvaukset. Sairausvakuutusrahastoon ei suoriteta arvonnalisäverotilitystä eikä maksua vakuutuslaitoksilta. Valtiotyönantajalta ja Ahvenanmaan maakunnalta perittävä työnantajan sairausvakuutusmaksu alennetaan samalle tasolle kuin muilla työnantajilla. Sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuuden vähimmäisraja on ennallaan ja valtio turvaa rahaston maksuvalmiuden. Rahastosiirtoja sairausvakuutusrahaston ja

kansaneläkerahaston välillä ei tehdä. Kansaneläkemenojen rahoitus tapahtuisi muutoin voimassa olevien säännösten mukaisesti, mutta arvonlisäveron tilityksestä myös kansaneläkerahastoon luovuttaisiin. Liitteissä on esitetty eri vaihtoehtoja koskevat rahoituslaskelmat (liitteet 1 – 4).

Vaihtoehto 1. Sairausvakuutusrahaston vaje katetaan vakuutettujen maksuja korottamalla

Tässä vaihtoehdossa työnantajien maksut pidettäisiin ennallaan (poikkeuksena valtiotyönantajan sairausvakuutusmaksun alennus) ja sairausvakuutusrahaston rahoitusvaje katettaisiin vakuutettujen sairausvakuutusmaksua korottamalla. Maksusta olisi noin 2,60 prosenttia kaikilta vakuutetuilta perittävää sairaanhoitovakuutusmaksua ja noin 1,20 prosenttia palkansaajilta ja yrittäjiltä perittävää työtulovakuutusmaksua. Työnantajien ja vakuutettujen osuus työtulovakuutuksen rahoituksesta olisi yhtä suuri, 50 prosenttia.

Vaihtoehto 2a. Työnantajat rahoittavat sairausvakuutuksen päivärahamenoista 70 prosenttia ja palkansaajat ja yrittäjät 30 prosenttia

Työnantajat rahoittaisivat työterveyshuollon kokonaan ja 70 prosenttia sairausvakuutuksen päivärahamenoista. Palkansaajat ja yrittäjät rahoittaisivat 30 prosenttia päivärahamenoista. Vakuutetut rahoittaisivat sairaanhoitovakuutuksen menot. Työnantajien kansaneläkemaksua alennettaisiin siten, että työnantajan sosiaaliturvamaksu (sairausvakuutusmaksun ja kansaneläkemaksun yhteismäärä) ei nousisi vuoden 2003 tasosta.

Tässä vaihtoehdossa työnantajan sairausvakuutusmaksu nousisi noin 0,35 prosenttiyksikköä ja työnantajan kansaneläkemaksu alenisi vastaavalla määrällä. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun korotustarve olisi noin 1,75 prosenttiyksikköä, jos maksupohja olisi entinen. Vakuutetun maksuista työtulovakuutusmaksun suuruus olisi noin 0,75 prosenttia ja sairaanhoitovakuutusmaksun suuruus noin 2,60 prosenttia.

Vaihtoehto 2b. Työnantajat rahoittavat sairausvakuutuksen päivärahamenoista 70 prosenttia ja palkansaajat ja yrittäjät 30 prosenttia, lisäksi valtio rahoittaa 10 prosenttia sairaanhoitovakuutuksen menoista

Vaihtoehto 2b on muuten sama kuin vaihtoehto 2a, mutta valtio osallistuisi sairaanhoitovakuutuksen menojen rahoitukseen 10 prosentin osuudella. Tämä merkitsisi sitä, että vakuutetun sairaanhoitovakuutusmaksun korotustarve pienenesi vaihtoehto 2a:han verrattuna noin 0,25 prosenttiyksikköä, jolloin vakuutetun sairaanhoitovakuutusmaksu olisi noin 2,35 prosenttia. Vakuutetun työtulovakuutusmaksu olisi noin 0,75 prosenttia ja työnantajan sairausvakuutusmaksu nousisi edellä kerrotusti noin 0,35 prosenttiyksikköä.

Vaihtoehdosta 2b on laadittu erikseen laskema vaihtoehdon vakutuksista julkiseen talouteen (liite 5). Lisäksi vaihtoehdon 2b perusteella on tehty esimerkkilaskelma sairausvakuutusuudistuksen mahdollisista verokompensaatioista (liite 6).

Vaihtoehto 3. Työnantajat rahoittavat työterveyshuollon ja koko työtulovakuutuksen

Tämä vaihtoehto olisi muuten samanlainen kuin vaihtoehto 2a, mutta työnantajat rahoittaisivat kokonaan työtulovakuutuksen, minkä vuoksi työnantajien maksuosuus sairausvakuutuksesta nousisi. Työnantajan sairausvakuutusmaksu nousisi tässä vaihtoehdossa 1,20 prosenttiyksikköä, mutta nousu katettaisiin alentamalla työnantajan kansaneläkemaksua vastaavasti. Vakuutettujen sairausvakuutusmaksu nousisi noin 1,10 prosenttiyksikköä.

4.8 Muita vaihtoehtoja

Työryhmä selvitti myös, minkä suuruisen vakuutetun sairaanhoitovakuutusmaksun tulisi olla, jos ilman valtion rahoitusosuutta määräytyvä maksu jaettaisiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti palkansaajien maksuun ja muiden vakuutettujen (eläkkeensaajien ja sosiaalietuksien saajien) maksuun. Karkean laskelman mukaan palkansaajien sairaanhoitovakuutusmaksun pitäisi olla vuonna 2004 noin 2 prosenttia ja eläkkeensaajien ja muiden etuudensaajien maksun noin 4,5 prosenttia.

Jos tavoitteena olisi, että kaikilta vakuutetuilta perittäisiin jatkossakin saman suuruista vakuutetun sairausvakuutusmaksua, sen suuruus voisi 10 prosentin valtionosuuden pohjalta laskien olla noin 2,2 prosenttia. Tämä kuitenkin edellyttäisi sitä, että valtion rahoitusosuus sairaanhoitovakuutuksen menoista kasvaisi 10 prosentista noin 40 prosenttiin. Lisäksi samansuuruisen maksun periminen kaikilta vakuutetuilta edellyttäisi sitä, että maksun työtulo- ja sairaanhoito-osuuksilla olisi sama maksupohja eli käytännössä verotettava ansiotulo.

4.9 Vakuutettujen maksujen kompensointi

Uudistusta toimeenpantaessa tapahtuvaa vakuutettujen sairausvakuutusmaksun nousua kompensoitaisiin muuttamalla samanaikaisesti veroperusteita ja tarvittaessa vähimmäisetuuksien määrää. Kompensaation tavoitteena olisi, että vakuutettujen veroaste ei maksujen kohoamisesta huolimatta muuttuisi. Kompensointi onnistuisi parhaiten osana laajempaa yleistä veroratkaisua.

5 KANSANELÄKEVAKUUTUKSEN RAHOITUKSEN UUDISTAMISEN TOTEUTTAMISVAIHTOEHTOJA

Kansaneläkevakuutuksessa tuotot kattavat tällä hetkellä etuusmenot ja kansaneläkerahaston ylijäämää on ollut mahdollista käyttää sairausvakuutusrahaston alijäämän kattamiseen. Jos kansaneläke-etuuksien perusteet pidetään ennallaan, työeläkkeiden kasvava määrä ja taso tulevat pienentämään kansaneläkemenoja. Kansaneläkevakuutuksen rahoitusta vahvistaa osaltaan myös se, että kansaneläkemaksun maksuperusteena olevat palkat nousevat nopeammin kuin elinkustannusten muutokseen sidotut etuusmenot.

SOMERA –toimikunnan ehdotusten mukaan toimeentuloturvaa selkeytetään siten, että asumisperusteinen vähimmäisturva rahoitetaan veroilla ja pakollinen ansioturva työnantajan ja työntekijäin lakisääteisillä maksuilla. Toimikunnan mukaan rahoitusjärjestelyjä suunniteltaessa on kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen rahoitusta tarkasteltava kokonaisuutena siten, että niiden rahoitus turvataan vakaalla ja pitkäaikaisella tavalla.

Kansaneläke-etuudet eivät ole ansiosidonnaisia etuuksia. Työnantajan kansaneläkemaksut ovat tällä hetkellä kuitenkin olennainen osa kansaneläkevakuutuksen rahoitusta, eikä niistä voida Kansaneläkelaitoksen rahoitusta vaarantamatta nopeasti luopua. Kansaneläkemenojen pienenemisestä ja työnantajan kansaneläkemaksun maksupohjan kasvusta syntyvä kansaneläkerahaston rahoitusylijäämä mahdollistaa kuitenkin sen, että työnantajan kansaneläkemaksua voitaisiin asteittain alentaa. Tämä edellyttää sitä, että kansaneläkerahaston rahoitusylijäämiä ei enää jatkossa siirrettäisi sairausvakuutusrahastoon ja että työnantajien ja valtion väliset kansaneläkevakuutuksen rahoitusosuudet säilyisivät nykyisellään. Menettelyn hyvä puoli olisi, että silloin myös työnantajan kansaneläkemaksu alenisi automaattisesti, kun kansaneläkevakuutusmaksun rahoituspohja kasvaa ja etuusmenot pienenevät.

Kansaneläkevakuutuksen rahoituksen monikanavaisuuden vähentämiseksi vaihtoehtoinen ratkaisu voisi olla, että luovuttaisiin kokonaan arvonlisäveron tilityksestä kansaneläkerahastoon. Tämä edellyttäisi valtion lakisääteisen osuuden lisäämistä kansaneläkkeiden kustannusten rahoituksessa vastaavalla määrällä. Lisäksi valtio rahoittaisi edelleen kokonaan eläkkeensaajien asumistuet ja hoitotuet, lapsen hoitotuet, vammaistuet, perhe-eläkkeet sekä rintamasotilasetuudet.

6 MAKSUJEN MÄÄRÄÄMINEN JA MAKSUVALMIUDEN TURVAAMINEN

6.1 Maksujen määrääminen

Työnantajan ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu samoin kuin työnantajan kansaneläkemaksu ovat luonteeltaan veronluonteisia maksuja. Perustuslain mukaan verosta on säädettävä lailla.

Sairausvakuutuksen rahoitusta uudistettaessa maksujen määräytymis- ja tarkistamisperusteet on kirjattava lakiin niin yksiselitteisesti, että maksujen määräytymiseen ei jää harkintaa. Vakuutettujen ja työnantajien yhteisesti rahoittamia etuuksia koskevat maksunkorotukset tai -alennukset jaettaisiin tasan työnantajien ja palkansaajien kesken.

Työryhmässä keskusteltiin myös sellaisesta vaihtoehdosta, että vakuutusmaksuja ei tarvitsisi vahvistaa vuosittain lailla, vaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi Kansaneläkelaitoksen esityksen perusteella vahvistaa maksut päätöksellään. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi maksujen määrät saatuaan asiasta valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan lausunnon.

Vakuutetun sairaanhoitovakuutusmaksu perittäisiin veron ennakonpidätyksen yhteydessä. Verotussidonnaisuuden vuoksi maksua ei voisi kesken vuoden korottaa.

6.2 Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaaminen

Kansaneläkerahaston nettorahoitusomaisuuden on nykysäännösten mukaan oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 4 prosenttia ja sairausvakuutusrahaston vähintään 8 prosenttia vastaavien rahastojen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Nämä vähimmäismäärät eivät kuitenkaan riitä turvaamaan rahastojen joka hetkistä

maksuvalmiutta, vaan takuusuorituksen lisäksi on vuosittain tarvittu myös valtion maksuvalmiussuorituksia.

Edellä esitettyjen näkökohtien mukaisesti sairausvakuutusrahaston rahoitus perustuisi pääosin vakuutusmaksuista kertyviin tuottoihin. Nykyisillä vähimmäismääräsäännöksillä maksuvalmiusrahan tarve lisääntyisi entisestään. Tämä johtuu maksettavien etuuksien ja kertyvien tulojen eriaikaisuudesta. Vakuutusmaksut tilitetään Kansaneläkelaitokselle pääsääntöisesti vasta kunkin kuukauden 28. päivänä, mutta menoja maksetaan päivittäin.

Sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden turvaaminen menojen ja tulojen eriaikaisuuden sekä menojen heilahtelujen varalta edellyttäisi rahaston vähimmäismäärän korottamista. Laskelmien mukaan riittävänä määränä voidaan pitää 10 - 12 prosenttia. Kansaneläkerahaston vähimmäismäärä voitaisiin pitää nykyisellään. Maksuvalmiusrahan tarpeeseen vaikuttaa myös vakuutusmaksujen tilityspäivien ajankohta. Mikäli tilityspäivää voitaisiin aikaistaa esimerkiksi kunkin kuukauden 20. päivään, olisi sairausvakuutusrahastossa mahdollista selviytyä 12 prosenttia pienemmällä, arviolta 10 prosentin suuruisella sairausvakuutusrahaston vähimmäispääomalla. Tämä parantaisi myös kansaneläkerahaston maksuvalmiutta.

Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston maksuvalmius tulisi turvata myös siinä tapauksessa, että etuusmenot kasvavat vuoden aikana ennakoitua enemmän tai vakuutusmaksutuotot jäävät ennakoitua pienemmiksi. Valtion takaisi rahastojen maksuvalmiuden tällaisessa tilanteessa. Jotta sairausvakuutuksen rahoitussuhteet eivät muuttuisi, mahdollinen takuusuoritus tulisi palauttaa valtiolle siltä osin kuin rahoitusvastuu perustuu vakuutusmaksuihin.

7 UUDISTUKSEN VOIMAANTULO

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistus olisi mahdollista toteuttaa asteittain tai kertauudistuksena. Uudistuksen toteuttaminen kerralla johtaisi varsin suuriin sairausvakuutusmaksujen korotuksiin. Koska uudistuksen lähtökohtana on vakuutettujen tulojen pitäminen ennallaan uudistuksen voimaantulovaiheessa, maksujen korotukset pitäisi kompensoida vastaavilla veronalennuksilla tai muilla toimenpiteillä.

Asteittain toteuttamisessa on vaarana, että uudistuksen tavoitteet voisivat ajan mittaan hämärtyä ja jäädä suhdanne- tai muun muuttuneen tilanteen vuoksi joiltain osin kokonaan toteutumatta.

8 TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET

Työryhmä on toimeksiantonsa ja siinä erikseen mainitun SOMERA-toimikunnan ehdotusten mukaisesti lähtenyt **sairausvakuutuksen** rahoitusta koskevassa tarkastelussaan siitä, että sairausvakuutuksen rahoitusta selvennetään jakamalla se ansiotulo- ja sairaanhoitovakuutukseen. Ansiotulovakuutus (jatkossa työtulovakuutus) rahoitettaisiin vakuutusperiaatteen mukaisesti työnantajan ja työntekijän palkkaperusteisin maksuin. Sairaanhoitovakuutus koskisi koko väestöä, jolloin sen rahoituspohja voisi olla laajempi. Tämä merkitsisi sitä, että myös eläkkeensaajat ja sosiaalietuuksia saavat osallistuisivat sairaanhoitokustannusten rahoitukseen.

Työryhmä on sairausvakuutuksen rahoitusvaihtoehtoja tarkastellessaan pyrkinyt myös vakuutusperiaatteen vahvistamiseen ja rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseen. Vakuutusperiaatetta vahvistettaisiin siten, että oikeus sairausvakuutuksen etuuksiin edellyttäisi pääsääntöisesti vakuutusmaksujen maksamista. Vakuutusmaksujen määrä pyritäisiin myös nykyistä paremmin suhteuttamaan vakuutettavaan riskiin. Rahoituksen läpinäkyvyyttä parantaisi erityisesti se, jos arvonlisäveron suorasta tilittämisestä Kansaneläkelaitokselle voitaisiin luopua. Työryhmä on vaihtoehtoja laatiessaan lähtenyt myös siitä, että rahoitusrakenteen muutos ei voimaantulovaiheessa muuttaisi vakuutettujen veroastetta eikä rahoitussuhteita työnantajien, vakuutettujen eikä valtion kesken.

Työryhmän näkemyksen mukaan esimerkki rahoitusvaihtoehdosta (vaihtoehto 2b kohdassa 4.7), joka täyttää edellä todetut lähtökohdat, olisi seuraava:

Sairausvakuutuksen työelämään liittyvistä etuuksista (sairauspäivärahat, vanhempainpäivärahat, työssä olevien kuntoutus sekä työterveyshuolto):

- työnantajan sairausvakuutusmaksulla rahoitetaan 70 prosenttia päivärahamenoista ja työterveyshuolto kokonaan
- 30 prosenttia päivärahoista rahoitetaan uudella palkansaajilta ja yrittäjiltä perittävällä vakuutetun työtulovakuutusmaksulla, joka on verotuksessa vähennyskelpoinen
- valtio rahoittaa sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahat
- valtiotyönantajalta ja Ahvenanmaan maakunnalta perittävä työnantajan sairausvakuutusmaksu alennetaan samalle tasolle kuin muilla työnantajilla.

Sairaanhoitovakuutuksen menoista:

- 90 prosenttia katetaan kaikilta vakuutetuilta perittävällä sairaanhoitovakuutusmaksulla, joka korvaa vakuutetun sairausvakuutusmaksun
- valtio rahoittaa EU-korvaukset sekä 10 prosenttia sairaanhoitokorvauksista, mikä on laskettu siten, että valtio vastaa sairaanhoitoetuuksien rahoittamisesta sellaisten henkilöiden osalta, jotka eivät kunnallisverotuksessa verotettavien tulojen vähäisyyden vuoksi osallistu sairausvakuutusmaksua maksamalla etuuksiensa rahoitukseen.

Rahoitusmalliin kuuluisi lisäksi, että

- sairausvakuutusrahastoon ei suoriteta arvonlisäverotilitystä eikä täyskustannuskorvausmaksua
- rahastosiirtoja sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston välillä ei tehdä
- sairausvakuutusrahaston nettorahoitusomaisuuden vähimmäismäärää nostetaan sellaiselle tasolle, että maksuvalmius tulee turvatuksi. Viime kädessä maksuvalmiuden turvaisi valtio nykyiseen tapaan.

Rahoitusmalli merkitsisi käytännössä sitä, että uudistuksen ollessa täysimääräisesti voimassa

- työnantajan sairausvakuutusmaksu nousee noin 2,05 prosenttiin palkoista. Maksun noin 0,45 prosenttiyksikön suuruinen nousu kompensoitaisiin vastaavan suuruisella työnantajan kansaneläkemaksun alennuksella
- vakuutetun työtulovakuutusmaksun suuruus olisi noin 0,75 prosenttia ennakonpidätyksen alaisesta palkkatulosta ja yrittäjän työtulosta

- sairaanhoitovakuutusmaksun suuruus olisi noin 2,35 prosenttia kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta
- vakuutettujen maksujen yhteensä keskimäärin 1,50 prosenttiyksikön suuruinen nousu kompensoitaisiin muuttamalla vakuutettujen verotusperusteita siten, että veroaste ei nouse
- arvonlisäverotilityksistä Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen voitaisiin kokonaan luopua

Kansaneläkevakuutuksen osalta työryhmä toteaa, että

- työnantajan kansaneläkemaksua tulisi alentaa asteittain sitä mukaa, kun siihen on taloudellisia mahdollisuuksia kansaneläkevakuutuksen rahoitusta vaarantamatta.

8.1 Maksujen vahvistaminen

Sairausvakuutuksen työtulovakuutuksen ja sairaanhoitovakuutuksen maksujen perusteet ja rahoitusosuudet eri rahoittajien kesken tulisi työryhmän käsityksen mukaan määritellä yksikäsitteisesti sairausvakuutuslaissa. Työryhmässä on keskusteltu siitä, että vaikka kyseessä ovat veronluonteiset maksut, sairausvakuutuksen vakuutusmaksut voitaisiin vahvistaa vuosittain Kansaneläkelaitoksen esityksestä sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä samaan tapaan kuin yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän ja työttömyysvakuutuksen maksut vahvistetaan. Työryhmän käsityksen mukaan on perusteita sille, että työtulovakuutuksen vakuutusmaksujen muutoksissa kokonaismaksun muutokset jaettaisiin tasan työnantajilta ja palkansaajilta perittävän maksun kesken.

8.2 Rahoitusuudistuksen jatkovalmistelu

Työryhmä pitää tärkeänä, että sairausvakuutuksen rahoitusperiaatteet määriteltäisiin sairausvakuutuslaissa pysyvällä tavalla. Työryhmä on omassa työssään pyrkinyt laatimaan aikaisempaa yksityiskohtaisempia rahoitusvaihtoehtoja mahdollisen jatkovalmistelun pohjaksi

KANSANELÄKELAITOS

AT-osasto/1.4.2003

SAIRAUSVAKUUTUS VUOSINA 2002-2007

Menot ja tulot

Vaihtoehto 1

LIITE 1

menot milj,eur/v	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Elink,indeksi	1563,3	1594,5	1610,5	1642,7	1675,5	1709
Työtulovakuutus	1 191,6	1 273,7	1 350,2	1 411,9	1 484,6	1 561,2
Sairauspäivärahat	603,6	650,0	696,0	742,0	791,0	846,0
Vanhempainpäivärahat	535,5	570,0	592,0	605,0	626,0	645,0
Mata-päivärahat	3,0	3,0	3,2	3,4	3,5	3,5
Kuntoutusrahat	49,5	50,7	59,0	61,5	64,1	66,7
Minimipäivärahat	38,2	44,9	44,9	43,9	42,9	42,9
Työtulovakuutus pl.minimit	1 153,4	1 228,8	1 305,3	1 368,0	1 441,7	1 518,3
Sairaanhoitovakuutus	1 391,7	1 503,7	1 583,1	1 670,9	1 752,5	1 828,8
Lääkkeet	859,4	920,6	985,0	1 052,3	1 114,0	1 171,1
Lääkäripalkkiot	64,6	66,6	68,4	71,2	73,9	76,7
Hammaslääk.palkkiot	64,9	83,0	85,0	87,1	88,9	90,8
Tutkimus ja hoito	55,2	56,5	57,8	59,7	61,8	64,0
Matkat	122,3	129,1	134,1	140,0	145,2	151,1
Mata-muut	3,4	3,4	3,7	3,7	3,8	4,0
Muut etuudet	1,4	1,5	1,7	1,9	2,0	2,1
Kuntoutus	216,8	236,9	247,4	255,0	262,9	269,0
EU-korvaukset	3,7	6,1	6,7	7,6	8,1	8,7
Työterveyshuolto	154,3	172,8	178,4	186,3	194,7	200,3
Etuudet yhteensä	2 737,6	2 907,0	3 118,4	3 276,7	3 439,9	3 599,0
Toimintakulut	188,3	194,9	200,5	209,7	218,3	227,4
Menot yhteensä	2 925,9	3 101,9	3 318,9	3 486,4	3 658,2	3 826,4
Osapuolten maksuosuudet	%					
Työnantajat yht.	918,4 951,0 939,4 983,7 1033,9 1083,0					
Työterveyshuolto	100		178,4	186,3	194,7	200,3
Työtulovakuutus	51		665,7	697,7	735,3	774,3
Sairaanhoito	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintamenot	50		95,3	99,8	104,0	108,4
Vakuutetut yht.	1082,3 969,0 2308,9 2431,8 2553,5 2671,4					
Työterveyshuolto	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Työtulovakuutus	49		639,6	670,3	706,4	744,0
Sairaanhoito	100		1574,1	1661,7	1743,1	1819,0
Toimintamenot	50		95,3	99,8	104,0	108,4
Valtio yht.	918,1 1041,2 46,1 45,3 44,3 44,4					
Minimipäivärahat	100		44,9	43,9	42,9	42,9
EU-korvaukset	100		1,2	1,4	1,4	1,5
Muut korvausmenot	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä			3294,4	3460,8	3631,7	3798,8
Maksuprosentit:						
Työnantajan maksu-%	1,69 1,71 1,62 1,62 1,63 1,63					
Vakuutetut:	1,59 1,50					
Sairaanhoitovakuutus %	2,59 2,54 2,55 2,55					
Työtulovakuutus-%	1,22 1,23 1,25 1,26					
Rahoitusomaisuus 1.1	213,7	234,7	248,4	265,8	273,3	293,0
Rahoitusomaisuus 31.12	234,7	248,3	265,8	279,2	293,0	306,4
Siirto rahoitusomaisuuteen			17,4	13,4	19,6	13,5
Rahoitusomaisuuden minimi-%	8	8	8	8	8	8

KANSANELÄKELAITOS

AT-osasto/1.4.2003

SAIRAUSVAKUUTUS VUOSINA 2002-2007

Menot ja tulot

Vaihtoehto 2A

LIITE 2

menot milj,eur/v	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Elink,indeksi	1563,3	1594,5	1610,5	1642,7	1675,5	1709
Työtulovakuutus	1 191,6	1 273,7	1 350,2	1 411,9	1 484,6	1 561,2
Sairauspäivärahat	603,6	650,0	696,0	742,0	791,0	846,0
Vanhempainpäivärahat	535,5	570,0	592,0	605,0	626,0	645,0
Mata-päivärahat	3,0	3,0	3,2	3,4	3,5	3,5
Kuntoutusrahat	49,5	50,7	59,0	61,5	64,1	66,7
Minimipäivärahat	38,2	44,9	44,9	43,9	42,9	42,9
Työtulovakuutus pl.minimit	1 153,4	1 228,8	1 305,3	1 368,0	1 441,7	1 518,3
Sairaanhoitovakuutus	1 391,7	1 503,7	1 583,1	1 670,9	1 752,5	1 828,8
Lääkkeet	859,4	920,6	985,0	1 052,3	1 114,0	1 171,1
Lääkäripalkkiot	64,6	66,6	68,4	71,2	73,9	76,7
Hammaslääk.palkkiot	64,9	83,0	85,0	87,1	88,9	90,8
Tutkimus ja hoito	55,2	56,5	57,8	59,7	61,8	64,0
Matkat	122,3	129,1	134,1	140,0	145,2	151,1
Mata-muut	3,4	3,4	3,7	3,7	3,8	4,0
Muut etuudet	1,4	1,5	1,7	1,9	2,0	2,1
Kuntoutus	216,8	236,9	247,4	255,0	262,9	269,0
EU-korvaukset	3,7	6,1	6,7	7,6	8,1	8,7
Työterveyshuolto	154,3	172,8	178,4	186,3	194,7	200,3
Etuudet yhteensä	2 737,6	2 907,0	3 118,4	3 276,7	3 439,9	3 599,0
Toimintakulut	188,3	194,9	200,5	209,7	218,3	227,4
Menot yhteensä	2 925,9	3 101,9	3 318,9	3 486,4	3 658,2	3 826,4
Osapuolten maksuosuudet	%					
Työnantajat yht.	918,4 951,0 1187,4 1243,7 1307,8 1371,5					
Työterveyshuolto	100		178,4	186,3	194,7	200,3
Työtulovakuutus	70		913,7	957,6	1009,2	1062,8
Sairaanhoito	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintamenot	50		95,3	99,8	104,0	108,4
Vakuutetut yht.	1082,3 969,0 2060,9 2171,9 2279,6 2382,9					
Työterveyshuolto	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Työtulovakuutus	30		391,6	410,4	432,5	455,5
Sairaanhoito	100		1574,1	1661,7	1743,1	1819,0
Toimintamenot	50		95,3	99,8	104,0	108,4
Valtio yht.	918,1 1041,2 46,1 45,3 44,3 44,4					
Minimipäivärahat	100		44,9	43,9	42,9	42,9
EU-korvaukset	100		1,2	1,4	1,4	1,5
Muut korvausmenot	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä			3294,4	3460,8	3631,7	3798,8
Maksuprosentit:						
Työnantajan maksu-%	1,69 1,71 2,07 2,05 2,06 2,06					
Vakuutetut:	1,59 1,50					
Sairaanhoitovakuutus %	2,59 2,54 2,55 2,55					
Työtulovakuutus-%	0,75 0,75 0,76 0,77					
Rahoitusomaisuus 1.1	213,7	234,7	248,4	265,8	273,3	293,0
Rahoitusomaisuus 31.12	234,7	248,3	265,8	279,2	293,0	306,4
Siirto rahoitusomaisuuteen			17,4	13,4	19,6	13,5
Rahoitusomaisuuden minimi-%	8	8	8	8	8	8

KANSANELÄKELAITOS

AT-osasto/1.4.2003

SAIRAUSVAKUUTUS VUOSINA 2002-2007

Menot ja tulot

Vaihtoehto 2B

LIITE 3

menot milj,eur/v	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Elink,indeksi	1563,3	1594,5	1610,5	1642,7	1675,5	1709
Työtulovakuutus	1 191,6	1 273,7	1 350,2	1 411,9	1 484,6	1 561,2
Sairauspäivärahat	603,6	650,0	696,0	742,0	791,0	846,0
Vanhempainpäivärahat	535,5	570,0	592,0	605,0	626,0	645,0
Mata-päivärahat	3,0	3,0	3,2	3,4	3,5	3,5
Kuntoutusrahat	49,5	50,7	59,0	61,5	64,1	66,7
Minimipäivärahat	38,2	44,9	44,9	43,9	42,9	42,9
Työtulovakuutus pl.minimit	1 153,4	1 228,8	1 305,3	1 368,0	1 441,7	1 518,3
Sairaanhoitovakuutus	1 391,7	1 503,7	1 583,1	1 670,9	1 752,5	1 828,8
Lääkkeet	859,4	920,6	985,0	1 052,3	1 114,0	1 171,1
Lääkäripalkkiot	64,6	66,6	68,4	71,2	73,9	76,7
Hammaslääk.palkkiot	64,9	83,0	85,0	87,1	88,9	90,8
Tutkimus ja hoito	55,2	56,5	57,8	59,7	61,8	64,0
Matkat	122,3	129,1	134,1	140,0	145,2	151,1
Mata-muut	3,4	3,4	3,7	3,7	3,8	4,0
Muut etuudet	1,4	1,5	1,7	1,9	2,0	2,1
Kuntoutus	216,8	236,9	247,4	255,0	262,9	269,0
EU-korvaukset	3,7	6,1	6,7	7,6	8,1	8,7
Työterveyshuolto	154,3	172,8	178,4	186,3	194,7	200,3
Etuudet yhteensä	2 737,6	2 907,0	3 118,4	3 276,7	3 439,9	3 599,0
Toimintakulut	188,3	194,9	200,5	209,7	218,3	227,4
Menot yhteensä	2 925,9	3 101,9	3 318,9	3 486,4	3 658,2	3 826,4
Osapuolten maksuosuudet	%					
Työnantajat yht.	918,4 951,0 1187,4 1243,7 1307,8 1371,5					
Työterveyshuolto	100		178,4	186,3	194,7	200,3
Työtulovakuutus	70		913,7	957,6	1009,2	1062,8
Sairaanhoito	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintamenot	50		95,3	99,8	104,0	108,4
Vakuutetut yht.	1082,3 969,0 1903,5 2005,7 2105,3 2201,0					
Työterveyshuolto	0		0,0	0,0	0,0	0,0
Työtulovakuutus	30		391,6	410,4	432,5	455,5
Sairaanhoito	90		1416,7	1495,5	1568,8	1637,1
Toimintamenot	50		95,3	99,8	104,0	108,4
Valtio yht.	918,1 1041,2 203,5 211,5 218,6 226,3					
Minimipäivärahat	100		44,9	43,9	42,9	42,9
EU-korvaukset	100		1,2	1,4	1,4	1,5
Muut korvausmenot	10		157,4	166,2	174,3	181,9
Yhteensä			3294,4	3460,8	3631,7	3798,8
Maksuprosentit:						
Työnantajan maksu-%	1,69 1,71 2,07 2,05 2,06 2,06					
Vakuutetut:	1,59 1,50					
Sairaanhoitovakuutus %	2,33 2,30 2,31 2,31					
Työtulovakuutus-%	0,75 0,75 0,76 0,77					
Rahoitusomaisuus 1.1	213,7	234,7	248,4	265,8	273,3	293,0
Rahoitusomaisuus 31.12	234,7	248,3	265,8	279,2	293,0	306,4
Siirto rahoitusomaisuuteen			17,4	13,4	19,6	13,5
Rahoitusomaisuuden minimi-%	8	8	8	8	8	8

KANSANELÄKELAITOS

AT-osasto/31.3.2003

SAIRAUSVAKUUTUS VUOSINA 2002-2008

LIITE 4

Menot ja tulot

Vaihtoehto 3

menot milj,eur/v	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Elink,indeksi	1563,3	1594,5	1610,5	1642,7	1675,5	1709
Työtulovakuutus	1 191,6	1 273,7	1 350,2	1 411,9	1 484,6	1 561,2
Sairauspäivärahat	603,6	650,0	696,0	742,0	791,0	846,0
Vanhempainpäivärahat	535,5	570,0	592,0	605,0	626,0	645,0
Mata-päivärahat	3,0	3,0	3,2	3,4	3,5	3,5
Kuntoutusrahat	49,5	50,7	59,0	61,5	64,1	66,7
Minimipäivärahat	38,2	44,9	44,9	43,9	42,9	42,9
Työtulovakuutus pl.minimit	1 153,4	1 228,8	1 305,3	1 368,0	1 441,7	1 518,3
Sairaanhoitovakuutus	1 391,7	1 503,5	1 583,1	1 670,9	1 752,5	1 828,8
Lääkkeet	859,4	920,6	985,0	1 052,3	1 114,0	1 171,1
Lääkäripalkkiot	64,6	66,6	68,4	71,2	73,9	76,7
Hammaslääk.palkkiot	64,9	83,0	85,0	87,1	88,9	90,8
Tutkimus ja hoito	55,2	56,5	57,8	59,7	61,8	64,0
Matkat	122,3	129,1	134,1	140,0	145,2	151,1
Mata-muut	3,4	3,2	3,7	3,7	3,8	4,0
Muut etuudet	1,4	1,5	1,7	1,9	2,0	2,1
Kuntoutus	216,8	236,9	247,4	255,0	262,9	269,0
EU-korvaukset	3,7	6,1	6,7	7,6	8,1	8,7
Työterveyshuolto	154,3	172,8	178,4	186,3	194,7	200,3
Etuudet yhteensä	2 737,6	2 907,0	3 047,0	3 203,2	3 369,8	3 529,3
Toimintakulut	188,3	194,9	200,5	209,7	218,3	227,4
Menot yhteensä	2 925,9	3 101,9	3 247,5	3 412,9	3 588,1	3 756,7

Osapuolten maksuosuudet

%

Työnantajat yht.

	918,4	951,0	1579,0	1654,1	1740,4	1827,0
--	-------	-------	--------	--------	--------	--------

Työterveyshuolto

100

178,4 186,3 194,7 200,3

Työtulovakuutus

100

1305,3 1368,0 1441,7 1518,3

Sairaanhoito

0

0,0 0,0 0,0 0,0

Toimintamenot

50

95,3 99,8 104,0 108,4

Vakuutetut yht.

	1082,3	969,0	1669,4	1761,5	1847,1	1927,4
--	--------	-------	--------	--------	--------	--------

Työterveyshuolto

0

0,0 0,0 0,0 0,0

Työtulovakuutus

0

0,0 0,0 0,0 0,0

Sairaanhoito

100

1574,1 1661,7 1743,1 1819,0

Toimintamenot

50

95,3 99,8 104,0 108,4

Valtio yht.

	918,1	1041,2	46,1	45,3	44,3	44,4
--	-------	--------	------	------	------	------

Minimipäivärahat

100

44,9 43,9 42,9 42,9

EU-korvaukset

100

1,2 1,4 1,4 1,5

Muut korvausmenot

0

0,0 0,0 0,0 0,0

Yhteensä

3294,4 3460,8 3631,7 3798,8

Maksuprosentit:

Työnantajan maksu-%

	1,69	1,71	2,81	2,72	2,74	2,75
--	------	------	------	------	------	------

Vakuutetun maksu-%

	1,59	1,50	2,59	2,54	2,55	2,55
--	------	------	------	------	------	------

Rahoitusomaisuus 1.1

213,7 234,7 248,4 260,1 273,3 287,4

Rahoitusomaisuus 31.12

234,7 248,3 260,1 273,3 287,4 300,9

Siirto rahoitusomaisuuteen

11,7 13,2 14,0 13,5

Rahoitusomaisuuden minimi-%

8 8 8 8 8 8

Vaihtoehdon 2b) vaikutukset julkiseen talouteen vuonna 2004

Muutokset suhteessa nollavaihtoehtoon, milj. euroa

Sairausvakuutus

- valtio rahoittaa 10 % sairaanhoitovakuutuksesta	157
- arvonnäköveron tuotto poistetaan	-300
- valtiotyönantajan ja Ahvenanmaan maksu alenee 0,8 %-yksikköä	-30
- ei valtion takuusuoritusta	-841

Kansaneläkevakuutus

- arvonnäköveron tuotto poistetaan	-700
- valtion takuusuorituksen tai suoran rahoitusosuuden lisäys	<u>760</u>

Vaikutukset yhteensä valtion talouteen	-954
--	------

Verokompensaation vaikutukset

- valtion tuloveron aleneminen	574
- kunnallisveron aleneminen	322
- kirkollisveron aleneminen	<u>20</u>

Vaikutukset yhteensä valtion talouteen (= vakuutetun saama verokompensaatio)	916
---	-----

Kunnallisveron tuoton aleneminen kompensoidaan kunnille valtionosuus -järjestelmän kautta

Vakuutetun maksujen korotuksen esimerkkikompensointi verotuksessa palkansaajille, eläkeläisille ja päivärahan saajille vaihtoehdossa 2 b)

Vertailu nykytila vs. uudistus 2003 tasossa:

Uudistus:

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu on jaettu kahteen osaan: vakuutetun työtulovakuutus- ja sairaanhoitovakuutusmaksuun, joista

- sairaanhoitovakuutusmaksua korotetaan 2,3 %:iin ja
- palkansaajat ja yrittäjät maksavat lisäksi työtulovakuutusmaksua 0,7 % , joka on PTEL:in tapaan vähennyskelpoinen verotuksessa

Verokompensaatiot:

Uudet verotaulukot ovat seuraavat:

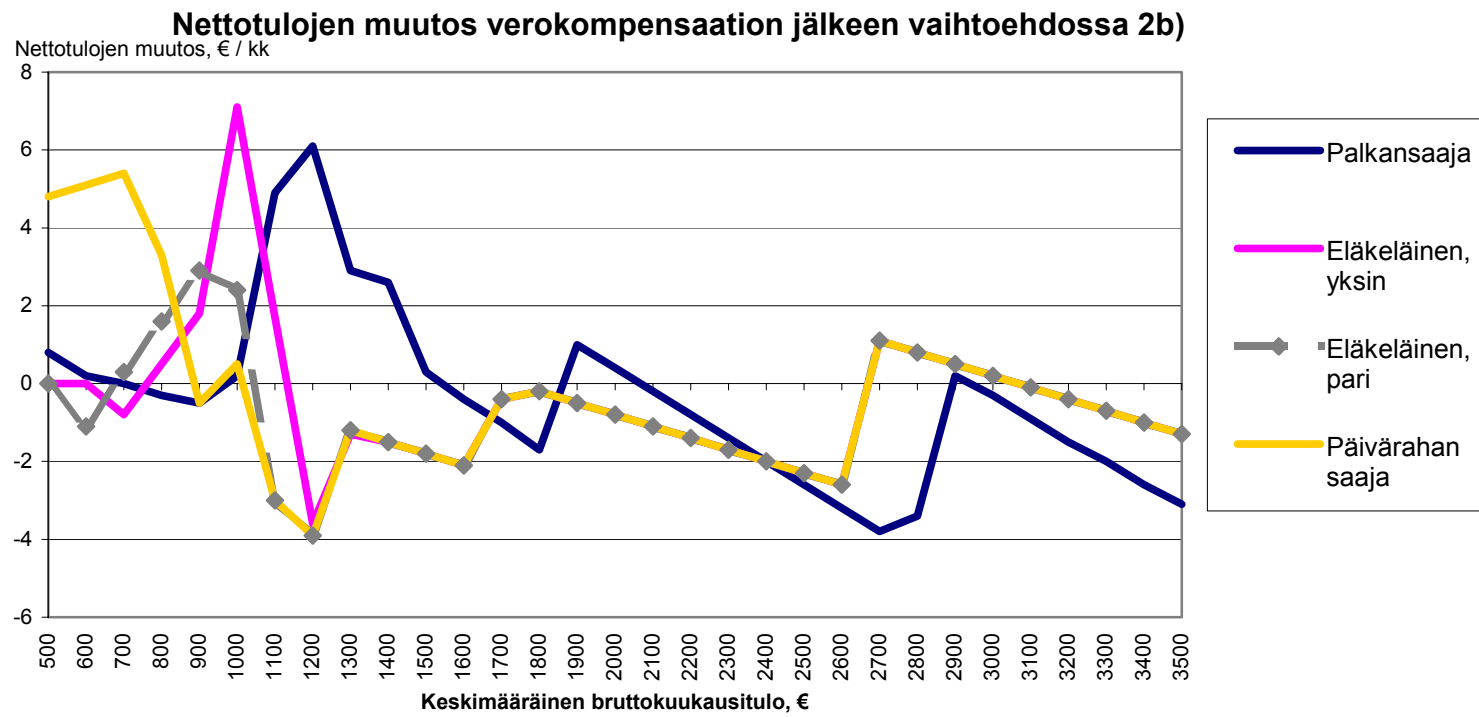
Uudet verotaulukot

alaraja	yläraja	vero alarajalla	veropros
0	12400	0	0
12400	15300	8	12
15300	20500	356	16
20500	32000	1188	22
32000	57000	3718	28
57000.		10718	35

Muut muutokset (nykyinen veroparametri suluissa):

- Perusvähennyksen enimmäismäärän korotus 1650 € (1480)
- Perusvähennyksen alenemaprocentti 14 (20)
- Perusvähennyksen korotuksen annetaan vaikuttaa kunnallisverotuksen eläketulovähennykseen , mutta alenemaprocentti 67 (70)
- Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen enimmäismäärä 2600 € (2500)
- Alempikertymäprocentti kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksessä 36 (35)
- Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen aleneman tuloraja 14500 € (12600)
- Kunnallisverotuksen. ansiotulovähennyksen alenemaprocentiksi 3 (3,5)

LIITE 6b

Nettotulojen muutos verokompensaation jälkeen vaihtoehdossa 2 b)

Bruttotulo, euroa/kk	Muutos euroina / kk			
	Palkansaaja	Eläkeläinen, yksin	Eläkeläinen, pari	Päivärahan saaja
500	0,8	0	0	4,8
600	0,2	0	-1,1	5,1
700	0	-0,8	0,3	5,4
800	-0,3	0,5	1,6	3,3
900	-0,5	1,8	2,9	-0,5
1000	0,2	7,1	2,4	0,5
1100	4,9	1,7	-3	-3
1200	6,1	-3,6	-3,9	-3,9
1300	2,9	-1,3	-1,2	-1,2
1400	2,6	-1,5	-1,5	-1,5
1500	0,3	-1,8	-1,8	-1,8
1600	-0,4	-2,1	-2,1	-2,1
1700	-1	-0,4	-0,4	-0,4
1800	-1,7	-0,2	-0,2	-0,2
1900	1	-0,5	-0,5	-0,5
2000	0,4	-0,8	-0,8	-0,8
2100	-0,2	-1,1	-1,1	-1,1
2200	-0,8	-1,4	-1,4	-1,4
2300	-1,4	-1,7	-1,7	-1,7
2400	-2	-2	-2	-2
2500	-2,6	-2,3	-2,3	-2,3
2600	-3,2	-2,6	-2,6	-2,6
2700	-3,8	1,1	1,1	1,1
2800	-3,4	0,8	0,8	0,8
2900	0,2	0,5	0,5	0,5
3000	-0,3	0,2	0,2	0,2
3100	-0,9	-0,1	-0,1	-0,1
3200	-1,5	-0,4	-0,4	-0,4
3300	-2	-0,7	-0,7	-0,7
3400	-2,6	-1	-1	-1
3500	-3,1	-1,3	-1,3	-1,3
3600	-3,7	-1,6	-1,6	-1,6
3700	-4,2	-1,9	-1,9	-1,9
3800	-4,8	-2,2	-2,2	-2,2
3900	-5,4	-2,5	-2,5	-2,5
4000	-5,9	-2,8	-2,8	-2,8
4100	-6,5	-3,1	-3,1	-3,1
4200	-7	-3,4	-3,4	-3,4
4300	-7,6	-3,7	-3,7	-3,7
4400	-8,1	-4	-4	-4
4500	-8,7	-4,3	-4,3	-4,3
4600	-9,3	-4,6	-4,6	-4,6
4700	-9,8	2,1	2,1	2,1
4800	-10,4	5,3	5,3	5,3
4900	-9,8	5	5	5
5000	-3,7	4,7	4,7	4,7